הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנט שס

שנט דִּין רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * [א]רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים יְתֵרָה עַל בֵּית סָאתַיִם (ב) וְלֹא הֵקְּפָה לְדִירָה, אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ (ג) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם פָּתַח לָהּ פֶּתַח מִבֵּיתוֹ וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפָהּ, (ד) [ב]אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ גֹּרֶן בֵּינָהּ לַבַּיִת, הָוֵי הֶקֵּף לְדִירָה. הַגָּהּ: וּמַה שֶּׁאֵין אָנוּ נִזְהָרִין לְטַלְטֵל (ה) בַּחֲצֵרוֹת שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, מִשּׁוּם דְּבַזְּמַן הַזֶּה סְתָמָן מֻקָּפִין לְדִירָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל (סי׳ שנט ס״א) גַּבֵּי קַרְפֵּף (דברי עצמו ד״מ סק״א)):

א עֲרוּבִין כ״ד (ע״א) מֵימְרָא דְּרַב כַּהֲנָא.
ב שֵׁם מֵימְרָא דְּרַב נַחְמָן.

שס דִּין הֶקֵּף מְחִיצוֹת לְשַׁבָּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]יָחִיד שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה, וְהִקִּיף מְחִיצוֹת (א) גְּרוּעוֹת, (ב) * כְּגוֹן (ג) שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב (ג) אוֹ עֵרֶב בְּלֹא

א מִשְׁנָה עֲרוּבִין ט״ז (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) גְּרוּעוֹת. אֲבָל מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת, מֻתָּר אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, דְּהֶקְּפוּ לְדִירָה, שֶׁהֲרֵי הִקִּיפוּ לָדוּר בָּהֶם בְּשַׁבָּת. רַשִׁ״י (טז: ד״ה נותנים): (ג) שְׁתִי. כְּגוֹן שֶׁנָּעַץ קָנִים פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה. עֵרֶב, כְּגוֹן שֶׁהִקִּיף שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, וְהַחֲבָלִים יוֹתֵר עַל טֶפַח:

בֵּאוּר הֲלָכָה

מֻקָּף לְדִירָה, עַיֵּן שָׁם וּלְפִי זֶה נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין הֵיכִי שֶׁלֹּא הָיָה בָּהּ בֵּית דִּירָה, אֶלָּא פֶּתַח לוֹ פֶּתַח וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ דְּגַם כֵּן סַגִּי, וְנִסְתַּם הַפֶּתַח, דְּלֹא יָצָא הַקַּרְפֵּף מֵהֶתֵּרוֹ, אֶלָּא דְּעִקַּר סְבָרָא דְּבַעַל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת לֹא בְּרִירָא לִי, וְכִי אִם הִקִּיפוֹ לְדִירָה מֵאִי הָוֵי, הֲלֹא מִכָּל מָקוֹם עַכְשָׁו אֵינוֹ רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ הַבַּיִת, מִי עָדִיף מִנִּתְמַלֵּא קַרְפֵּף שֶׁהֶקֵּף לְדִירָה מַיִם שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְתַשְׁמִישׁ, אַף עַל גַּב דְּהַמְּחִיצוֹת קַיָּמוֹת וְהֶקְּפוּ לְדִירָה, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר, וְאֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידָן. וַאֲפִלּוּ אִם נַחְלִיט כְּדִבְרֵי בַּעַל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, הֵינוּ בְּשֶׁנָּפַל הַבַּיִת אוֹ נִסְתַּם הַפֶּתַח מֵאֵלָיו, הָא בְּהִפִּילוֹ לְהַבַּיִת בְּכַוָּנָה אוֹ סָתַם הַפֶּתַח בְּיָדַיִם וּמִטַּעַם דְּאֵין לוֹ צֹרֶךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, בְּוַדַּאי בָּטִיל הַקַּרְפֵּף מִשֵּׁם דִּירָה אַף עַל פִּי שֶׁהַמְּחִיצוֹת קַיָּמוֹת, וּכְמוֹ בְּקַרְפֵּף שֶׁנִּזְרַע שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַמְּחִיצוֹת, וּכְמוֹ בְּסָעִיף ו׳ שֶׁבְּבִנְיַן מְחִיצָה חֲדָשָׁה מִיבְטַל מְחִיצָה הַיְשָׁנָה אַף עַל גַּב דְּעוֹמֶדֶת עֲדַיִן, מִשּׁוּם שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, וְהָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

א * רְחָבָה וְכוּ׳. דַּע דְּאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה, כַּרְמְלִית, קַרְפֵּף, רְחָבָה, חָצֵר. כַּרְמְלִית דִּין תּוֹרָה, הוּא הַבִּקְעָה שֶׁאֵין הִלּוּךְ לְרַבִּים, כַּרְמְלִית דְּרַבָּנָן, הוּא קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֶקֵּף לְדִירָה, דְּמִן הַדִּין רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא, וּמִדְּרַבָּנָן הָוֵי כַּרְמְלִית [וּמִכָּל מָקוֹם מְטַלְטְלִין מִזֶּה לָזֶה בְּפָחוֹת [מַ]אַרְבַּע אַמּוֹת כִּבְסִימָן שמ״ו סָעִיף ג׳, אֲבָל מִקַּרְפֵּף זֶה לְחָצֵר, אָסוּר כִּבְסִימָן שע״ב סָעִיף א׳]. וְשֵׁם קַרְפֵּף כּוֹלֵל בֵּין אִם הוּא יָתֵר מִסָּאתַיִם אוֹ בֵּית סָאתַיִם, הֶקְּפָה לְדִירָה אוֹ לֹא הֶקְּפָה לְדִירָה, הַכֹּל בְּשֵׁם זֶה נִקְרָא, אֶלָּא שֶׁחֲלוּקִין בְּדִינָם. רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, אִם הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם הוּא גַּם כֵּן כַּרְמְלִית דְּרַבָּנָן אִם לֹא הֶקְּפָה לְדִירָה. חָצֵר שֶׁלִּפְנֵי הַבָּתִּים הוּא בְּוַדַּאי הֶקְּפָה לְדִירָה וְעַל כֵּן אַף כַּמָּה כּוֹרִין רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא אַף מִדְּרַבָּנָן. קַרְפֵּף שֶׁהוּא רַק בֵּית סָאתַיִם מְצֻמְצָם וְלֹא הֶקֵּף לְדִירָה, אַף שֶׁקַּרְפֵּף מִקְּרֵי, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וְאַף לְחָצֵר מֻתָּר, אֲבָל לְבֵית אָסוּר, וְכֵן לְכַרְמְלִית אוֹ לְקַרְפֵּף יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם גַּם כֵּן אָסוּר, אֲפִלּוּ אִם הוּא דְּחַד גַּבְרָא. קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהֶקְּפָה לְדִירָה [וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מַחֲזִיק כַּמָּה כּוֹרִין גַּם כֵּן הָכִי הוּא], אוֹ שֶׁהוּא פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם וְלֹא הֶקְּפָה לְדִירָה, אֲפִלּוּ לְבֵית מֻתָּר לְטַלְטֵל, דְּהוּא חֲשִׁיב כְּחָצֵר שֶׁהֶקְּפָה לְדִירָה, וְכָל שֶׁכֵּן רְחָבָה שֶׁהֶקְּפָה לְדִירָה בְּוַדַּאי דִּינָא הָכִי. רְחָבָה שֶׁהִיא כְּבֵית סָאתַיִם מְצֻמְצָם, אַף שֶׁלֹּא הֶקְּפָה לְדִירָה, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְטַלְטֵל אַף מִמֶּנָּה לַבַּיִת. כָּל זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (ד״ה בתוך):

א * כְּגוֹן שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב וְכוּ׳. עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ב) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּאִם הָיוּ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת מְעֻלּוֹת דְּמִן הַתּוֹרָה הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר, אֲפִלּוּ אִם הַמְּחִיצָה הָרְבִיעִית הוּא שְׁתִי אוֹ עֵרֶב לְבַד, נַמִּי סַגִּי בְּהָכִי, וְשָׁרִי לְטַלְטֵל אֲפִלּוּ מַחֲזֶקֶת יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְאִסּוּרוֹ. וְלֹא אָמְרִינַן כֵּיוָן שֶׁהַקַּרְפֵּף הֻתַּר פַּעַם אַחַת אֵינוֹ חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, (צט) דְּאִם אֶחָד מִצִּדֵּי הַקַּרְפֵּף הוּא כֹּתֶל שֶׁל בַּיִת, וְהָיָה פֶּתַח וּלְבַסּוֹף הֻקַּף, וְנָפַל הַכֹּתֶל, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁאֲרוּ כָּתְלֵי גַוָּאֵי שֶׁבַּבַּיִת וְהֵם סוֹתְמִים הַקַּרְפֵּף, אַף עַל פִּי כֵן נֶאֱסַר הַקַּרְפֵּף, שֶׁהֲרֵי מְחִיצוֹת הַפְּנִימִיּוֹת לַחֲדָרִים הַפְּנִימִיִּים נַעֲשׂוּ, וְלֹא לַעֲשׂוֹת כֹּתֶל לַקַּרְפֵּף, וְלֹא דָּמֵי לִמְחִיצוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּזֶה וְלָזֶה נַעֲשׂוּ:

א (א) רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. דַּרְכָּן הָיָה לְהַנִּיחַ שֶׁטַח מָקוֹם פָּנוּי לִפְנֵי הַבָּתִּים וַאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, אוֹתוֹ שֶׁלִּפְנֵי הַבָּתִּים קָרוּי חָצֵר, וְאוֹתוֹ שֶׁלַּאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים קָרוּי בְּשֵׁם רְחָבָה, וְהָיָה דַּרְכָּן לְהַקִּיפָן בִּמְחִיצוֹת. וְהִנֵּה, אוֹתוֹ חֵלֶק הַקָּרוּי בְּשֵׁם חָצֵר בְּוַדַּאי הֶקְּפָה לְדִירָה, שֶׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם כָּל תַּשְׁמִישֵׁי הַבַּיִת, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם הוּא יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה כּוֹרִין מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ (א) וְאַף מֵהַבַּיִת לְתוֹכוֹ [אִם הוּא דְּחַד גַּבְרָא, אוֹ שֶׁל שְׁנַיִם וְעַרְבוּ יַחַד], דִּרְשׁוּת אֶחָד הוּא. אָכֵן רְחָבָה מִסְּתָמָא לֹא הֶקְּפָה לְדִירָה, שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם תַּשְׁמִישֵׁי הַבַּיִת כָּל כָּךְ, וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּקַרְפֵּף לְעִנְיַן יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם [קַרְפֵּף הוּא מַה שֶּׁעוֹשִׂין רָחוֹק מֵהָעִיר מָקוֹם מֻקָּף מְחִיצוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם עֵצִים וּכְהַאי גַּוְנָא]. וְעַתָּה נְבָאֵר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי וְכוּ׳, וְהֵינוּ שֶׁהִקִּיף הַשֶּׁטַח הַפָּנוּי הַזֶּה בְּשָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וְהִסְמִיךְ אוֹתָם לְכֹתֶל בֵּיתוֹ: (ב) וְלֹא הֶקְּפָה לְדִירָה. שֶׁלֹּא פֶּתַח בְּהַכֹּתֶל פֶּתַח לְהַרְחָבָה קֹדֶם שֶׁהִקִּיפָה: (ג) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. כְּדִין שְׁאָר קַרְפֵּף שֶׁלֹּא הֶקֵּף לְדִירָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח סָעִיף א׳, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל מִמֶּנָּה לַבַּיִת, אֲבָל אִם אֵין בְּהֶקֵּפָה רַק סָאתַיִם, (ג) אֵין לָהּ דִּין קַרְפֵּף וּמֻתָּר לְטַלְטֵל מִמֶּנָּה אֲפִלּוּ לַבַּיִת, לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְשׁוּת מְחֻלֶּקֶת מִן הַבַּיִת לְגַמְרֵי כְּמוֹ קַרְפֵּף, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֶקֵּף לְדִירָה: (ד) אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ גֹּרֶן וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם הָיָה גֹּרֶן אֲחוֹרֵי בֵּיתוֹ קֹדֶם שֶׁהֶקֵּף הַשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת, אֵין אוֹמְרִים שֶׁבִּשְׁבִיל הַגֹּרֶן נִפְתַּח פֶּתַח בְּכֹתֶל הַבַּיִת וְאֵין כָּאן פֶּתַח לָרְחָבָה, אֶלָּא סְתָמָא נִפְתַּח לָרְחָבָה, וַהֲרֵי הִיא מֻקָּף לְדִירָה, וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וַאֲפִלּוּ מִמֶּנָּה לְבֵיתוֹ: (ה) בַּחֲצֵרוֹת שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. הֵינוּ רְחָבָה דִּלְעֵיל:

א (א) יָחִיד שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה. הוּא הַדִּין (א) דְּאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם יִשּׁוּב גַּם כֵּן מֻתָּר עַד סָאתַיִם, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס״ב סָעִיף ה׳, וְנָקַט בִּקְעָה לְאַשְׁמוּעִינַן דְּאֲפִלּוּ בְּבִקְעָה שֶׁאֵין מָצוּי לוֹ מִמַּה לַעֲשׂוֹת מְחִיצוֹת מְעֻלּוֹת אֲפִלּוּ הָכִי הֶחְמִירוּ רַבָּנָן וְאָסְרוּ אִם הוּא מַחֲזִיק יוֹתֵר מִסָּאתַיִם: (ב) כְּגוֹן שְׁתִי וְכוּ׳. הֵינוּ כְּגוֹן שֶׁנָּעַץ קָנִים בַּקַּרְקַע (ג) פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים זֶה אֵצֶל זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם מַיְרֵי שֶׁתְּקוּעִים בָּאָרֶץ בְּחֹזֶק שֶׁלֹּא יְנִידֵם הָרוּחַ, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא נֶחְשַׁב לִמְחִיצָה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן שס״ב סָעִיף א׳: (ג) אוֹ עֵרֶב בְּלֹא שְׁתִי. כְּגוֹן שֶׁהִקִּיף כַּמָּה חֲבָלִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְאֵין בֵּין חֶבֶל לְחֶבֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב (טז: ד״ה הא דפליגי) שֶׁהֵבִיא מִשֵּׁם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(צט) מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ה׳ בְּשֵׁם הַמַּבִּי״ט (ח״ב סי׳ מח), וְכֵן מְבֹאָר בַּשַּׁ״ס לְהֶדְיָא לְגִרְסָתֵנוּ וּלְפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (כה: ד״ה אגודא) וְאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות יא) וְרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה סבר) וְרִיטְבָּ״א (שם ד״ה גויאתא), וּכְבָר הֵעִיר זֶה שֶׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם:

א (א) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ד״ה כתוב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הָרִיטְבָּ״א (כג: ד״ה ולא לכלים):

א (א) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א). וְתָמַהּ עַל הָעוֹלַת שַׁבָּת (ס״א) שֶׁכָּתַב בְּהַפֶּךְ מִזֶּה: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). וְכַוָּנָתוֹ לִמְעוּטֵי אִם הֶעֱמִידָם בְּסָמוּךְ זֶה אֵצֶל זֶה, אַף דְּהוּא שְׁתִי לְבַד נֶחְשַׁב מְחִצָּה מְעֻלָּה, וְכֵן לְעִנְיַן עֵרֶב כִּי הַאי גַּוְנָא. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים בְּסִימָן שס״ג (מש״ז סוד״ה אמר) שֶׁמְּצַדֵּד דְּבִמְחִצָּה שֶׁל שְׁתִי וְעָשָׂה קָנֶה אַחַת לְמַעְלָה לְחַבֵּר הַקָּנִים, הָוֵי מְחִצָּה מְעֻלָּה, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah